

Uppdrag att fortsatt etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte

Diarienummer: (I2022/00102)

Diggs ärendenummer: 2022-0087

Sammanfattning

Arbetet med att etablera den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen som getts namnet Ena – Sveriges digitala infrastruktur pågår och det finns ett stort intresse från offentlig sektor att nyttja komponenterna. För att möta behoven krävs dock en långsiktighet och gemensamt rättsligt stöd för att utföra arbetet med en finansiering som motsvarar behoven över tid. Det finns inte på plats idag.

Ena riktar sig till myndigheter, kommuner och regioner samt privata välfärdsaktörer för att skapa den nytta som krävs för människa och samhälle. Ena är en möjliggörare för ett säkert, enkelt och effektivt informationsutbyte inom offentlig sektor och ska även stödja den europeiska infrastrukturen för att digitala bevis och offentliga tjänster ska kunna användas över nationsgränserna.

Tidigare har arbetet till stor del handlat om att hitta sätt att myndighetsgemensamt utveckla förvaltningsgemensam infrastruktur. Under 2022 har arbetet kommit in i en fas med leveranser av konkreta och nyttskapande komponenter. Målet är att behålla detta fokus även 2023.

Den interna styrstrukturen för arbetet med de samverkande myndigheterna, samt Sveriges kommuner och regioner (SKR) har under året vidareutvecklats, kompletterats och förbättrats.

En bred samverkan har skett för att etablera Ena. En samverkan utifrån ett helhetsperspektiv inom livshändelser och verksamhetsområden, specifika byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden. Samverkan har skett med andra statliga myndigheter, kommuner och regioner, privata aktörer och civilsamhället.

Även om utvecklingen går framåt och det finns ett stort intresse från offentlig sektor så finns det frågor som kräver mer arbete för att skapa bra förutsättningar. Det handlar primärt om att ha en långsiktighet i det som nu utvecklas för att etableringen av Ena ska lyckas.

Digg föreslår därför:

- Ett rättsligt stöd för både myndigheternas egna ansvar för olika komponenter inom Ena, inbegripet byggblock och grunddatadomäner, och för förutsättningarna att fortsatt etablera Ena i samarbete med varandra.
- En förstärkt anslagsfinansiering för utveckling, förvaltning, styrning och användning av Ena.
- Att regeringen verkar för en styrning mot användning av gemensamma lösningar i offentlig sektor.
- En överenskommelse i form av en gemensam målsättning med strategi och finansiering till prioriterade områden, dels inom staten och dels mellan stat, kommun och region. Digg önskar förutsättningar för ett fortsatt förberedande arbete med detta i form av exempelvis ett regeringsuppdrag.

Innehåll

Sammanfattning	1
1 Fortsatt etablering av Ena – Sveriges digitala infrastruktur	4
1.1 Genomfört arbete i tidigare uppdrag.....	5
1.2 Arbetet med att identifiera och reducera risker kopplade till Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skydd av personlig integritet	5
2 Förutsättningar för en enkel, effektiv och säker infrastruktur	7
2.1 Rättsligt stöd för myndigheterna.....	9
2.2 Långsiktig finansiering av Ena.....	9
2.3 Gemensamma prioriteringar för att uppnå användarnytta och samhällsnytta.....	10
3 Genomfört och planerat arbete enligt Enas långsiktiga plan	12
3.1 Struktur för samverkan och styrning.....	12
3.2 Genomfört arbete inom byggblocken	14
3.3 Genomfört arbete inom grunddatadomänerna.....	19
3.4 Genomfört arbete inom kompetensområden.....	21
3.5 Hur arbetet har fortskridit i förhållande till långsiktig plan	24
3.6 Förteckning av komponenter i Ena.....	25
3.7 Reviderad långsiktig plan.....	25
4 Samverkan som genomförts	30
4.1 Medborgares och företagares livshändelser och situationer.....	31
4.2 Samverkan över verksamhetsgränser mellan aktörer.....	32
4.3 Samverkan med byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.....	33
4.4 Samverkan med grunddatadomänerna.....	34
4.5 Hur bidra till gemensamma behov och nyttor i samverkan?.....	38
4.6 Samverkan med relaterade uppdrag.....	38
4.7 Samverkan med viktiga intressenter till Ena	41
Begrepp	44

1 Fortsatt etablering av Ena – Sveriges digitala infrastruktur

I detta kapitel beskrivs uppdraget för att fortsatt etablera Ena och hur myndigheterna har arbetat för att identifiera och reducera risker.

Myndigheten för digital förvaltning (Digg) har tillsammans med Arbetsförmedlingen, Bolagsverket, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB), Riksarkivet, Skatteverket, Statistikmyndigheten SCB och Trafikverket fått regeringsuppdraget att fortsätta etableringen av en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte (I2022/00102). Infrastrukturen har getts namnet Ena – Sveriges digitala infrastruktur.

I den här rapporten redovisar Digg på vilket sätt och med vilka aktörer samverkan har skett samt hur arbetet har gått i förhållande till den långsiktiga plan som har tagits fram inom ramen för tidigare regeringsuppdrag. Rapporten visar även hur myndigheterna har arbetat för att identifiera och reducera risker kopplade till Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skyddet av den personliga integriteten. I rapporten lyfts även centrala förutsättningar för en säker, enkel och effektiv digital infrastruktur.

Rapporten är skriven av Digg utifrån uppdraget att leda, samordna, följa upp och informera Regeringskansliet om hur arbetet går framåt. Rapporten har inte skickats på formell remiss till de deltagande myndigheterna, men det har funnits möjlighet att lämna synpunkter på materialet genom en gemensam samarbetsyta.

1.1 Genomfört arbete i tidigare uppdrag

I slutrapporten¹ från tidigare uppdrag finns en detaljerad redogörelse för hur arbetet mellan december 2019 och november 2021 har gått till. Slutrapporten lyfte behovet av ett tydligt rättsligt stöd för den verksamhet myndigheterna ska bedriva och åtaganden inom Ena. Det behovet kvarstår.

1.2 Arbetet med att identifiera och reducera risker kopplade till Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skydd av personlig integritet

Inom Ena bedrivs ett systematiskt riskhanteringsarbete baserat på ISO-standarder inom riskhantering och informationssäkerhet. Hur riskhanteringen inom informationssäkerhetsområdet (inklusive säkerhetsskydd och skydd av personlig integritet) går till har beskrivits i framtagna styrdokument.

Det förvaltningsgemensamma systematiska och riskbaserade informationssäkerhetsarbetet bygger på de deltagande myndigheternas eget informationssäkerhetsarbete. Myndigheterna ansvarar för sitt eget riskarbete kopplat till Sveriges säkerhet, informationssäkerhet och skydd av personlig integritet inom respektive byggblock och grunddatadomän som realiserar inom Ena. De gemensamma arbetsätt, metoder och stöd som tillhandahålls syftar till att fånga och hantera det helhetsperspektiv som är svårt för enskilda byggblock och grunddatadomäner att identifiera och hantera på egen hand. Detta handlar primärt om gemensamma risker som uppstår kopplade till komplexa beroenden samt aggregering och ackumulering av information och data.

1.2.1 Riskforum för hantering av risker

Riskarbetet är i en uppbyggnadsfas och mer arbete behöver göras för att få ut maximal effekt. Utvecklingen fortsätter genom att ta fram metoder, stöd och processer som ska leda till ett robust riskarbete. Ett riskforum har etablerats för att hantera alla typer av risker inom Ena. Kompetensområde informationssäkerhet deltar och verkar tillsammans med riskforumet för att säkerställa att informationssäkerhetsriskerna fångas och hanteras i samma processer och

¹ Digg. Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – slutrapport 2021-12-01, Sundsvall, 2021.
<https://www.digg.se/download/18.79c61f7c17db5871992f0c2/1647952780202/uppdrag-att-etablera-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte-samt-uppdrag-att-etablera-ett-nationellt-ramverk-for-grunddata.pdf> (Hämtad 2022-10-19).

arbetssätt som övriga risker. Målet är att risker löpande ska identifieras, följas upp och hanteras utifrån förändrade förutsättningar samt att beslutsfattare utifrån detta ska få goda beslutsunderlag för framdrift av ett säkert, enkelt och effektivt Ena.

1.2.2 Behov av att utbyta säkerhetskänslig information

Behovet av att utbyta säkerhetskänslig information för att samordna riskhantering kommer att öka inom Ena. Information om informationssäkerhetsrisker inom Ena är normalt sett sekretessbelagda vilket innebär särskilda utmaningar ur säkerhetssynpunkt. Samtidigt är det viktigt att kunna betrakta riskerna ur ett helhetsperspektiv. För att få ett helhetsperspektiv kan säkra kanaler behövas i syfte att kunna säkerställa att sekretessbelagda risker inte röjs. Det kan heller inte uteslutas att det kommer att kräva rättsutveckling för att säkerställa att det inte finns några rättsliga hinder för att utbyta sådan information.

2 Förutsättningar för en enkel, effektiv och säker infrastruktur

I detta kapitel beskrivs de förutsättningar som Digg föreslår behöver komma på plats för en enkel, effektiv och säker infrastruktur.

Digg föreslår:

- Ett rättsligt stöd för både myndigheternas egna ansvar för olika komponenter inom Ena, inbegripet byggblock och grunddatadomäner, och för förutsättningarna att fortsatt etablera Ena i samarbete med varandra.
- En förstärkt anslagsfinansiering för utveckling, förvaltning, styrning och användning av Ena.
- Att regeringen verkar för en styrning mot användning av gemensamma lösningar i offentlig sektor.
- En överenskommelse i form av en gemensam målsättning med strategi och finansiering till prioriterade områden, dels inom staten och dels mellan stat, kommun och region. Digg önskar förutsättningar för ett fortsatt förberedande arbete med detta i form av exempelvis ett regeringsuppdrag.

I uppdraget för det fortsatta arbetet med att etablera Ena bedömer regeringen att:

"[...] arbetet med den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen skapar förbättrade förutsättningar för den offentliga sektorn att på ett säkert och effektivt sätt utbyta och hantera data. Etableringen av den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen förväntas leda till ökad samordning och styrning av digitaliseringen av

den offentliga förvaltningen för att i förlängningen uppnå regeringens mål om en öppnare förvaltning med hög kvalitet och effektivitet.²

För att digitaliseringen av den offentliga förvaltningen ska uppnå de effekter och nyttor vi vill måste detta område styras och insatser prioriteras med en samhällsförankrad och tydlig bild. Digitaliseringen behöver ses som ett verktyg för att lösa de samhällsutmaningar som finns. Den digitala utvecklingen påverkar hela vårt samhälle, allt från hur vi hanterar vardagliga sysslor till hur vi arbetar eller studerar. Potentialen att använda digitaliseringen för att skapa en enklare, säkrare, öppnare och effektivare offentlig förvaltning är stor och mäts ofta i miljarder. Men idag halkar offentlig sektor efter och varje kommun, region och myndighet kan inte enskilt lösa utmaningarna. Den samlade analysen av digitala Sverige (2021) visar på stor förbättringspotential i offentlig förvaltning vad gäller interoperabilitet och användning av förvaltningsgemensamma tjänster. Att varje offentlig aktör ansvarar för sin egen digitalisering och därmed kan välja att avstå från förvaltningsgemensam digitalisering och utvecklar egna lösningar kan bli oerhört kostsamt ur ett samhällsekonomiskt perspektiv.³

Ena samlar lösningar för att information ska kunna utbytas enkelt, effektivt och säkert som ska kunna användas av många för att lösa gemensamma och gränsöverskridande behov. Det är särskilt viktigt att betona användningen, för det är när Ena används som det faktiska värdet uppstår. Det vill säga när privatpersoner, företag, organisationer och offentliga aktörer producerar och konsumerar information i sina verksamhetsprocesser eller livssituationer för att uppnå avsedda effekter och mål. Där nyttan kan realiseras genom tillämpningar av enskilda kommuner, regioner och myndigheters realisering men även i digital samverkan som går över flera organisatoriska mellanrum.

Det finns ett stort intresse och efterfrågan på att ansluta till Ena. Många ställer konkreta frågor om när olika delar kommer att vara på plats och möjliga att nyttja. För att kunna svara på dessa frågor över tid behövs långsiktighet, både i rättsligt stöd för att utföra arbetet, och finansiering. Det behövs också en gemensam

² Uppdraget att fortsätta etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte I2022/00102, sida 5.
<https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2022/01/uppdrag-att-fortsatta-etableringen-av-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte>

³ Digg. *Digitala Sverige 2021*, Sundsvall.

<https://www.digg.se/download/18.79c61f7c17db5871992f0a2/1647952779055/digitala-sverige-2021.pdf> (Hämtad 2022-12-15).

inriktning som sträcker sig över ett längre perspektiv, både för utveckling, förvaltning och anslutning. De aktörer som ansluter sig investerar genom att ansluta sig och vill veta att de långsiktigt kan vara säkra på att komponenterna finns på plats.

2.1 Rättsligt stöd för myndigheterna

Det krävs ett tydligt och långsiktigt rättsligt stöd för myndigheternas verksamhet för att kunna fortsätta etablera Ena. Ett sådant rättsligt stöd avser både myndigheternas egna kompetens för att ansvara för olika komponenter inom Ena, inbegripet byggblock och grunddatadomäner, och för förutsättningarna att fortsatt etablera Ena i samarbete med varandra.

Behovet av rättsligt stöd har uttryckts av myndigheterna i förslag till två förordningar i januari 2021 och i rapporteringen under hösten 2021. Ett tydligt och långsiktigt rättsligt stöd för myndigheternas åtaganden är en förutsättning för att myndigheterna ska kunna planera för och genomföra åtgärder i samarbete med varandra.

Myndigheterna ser att behoven av rättslig reglering till viss del kan komma att tas om hand av de förslag som läggs av utredningen Interoperabilitet vid datadelning (I 2022:03). För det fall där utredningens förslag inte fullt ut kommer att reglera de ingående delarna av Ena ser myndigheterna att fortsatt rättsutveckling krävs. Detta för att säkerställa att det finns långsiktigt rättsligt stöd för myndigheternas verksamhet.

2.2 Långsiktig finansiering av Ena

De myndigheter som deltar i Ena har tidigare redovisat behovet av en förstärkt långsiktig finansiering i delredovisning⁴⁵ och slutredovisning⁶ av regeringsuppdragen:

- Att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte.

⁴ Bolagsverket, Digg, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket. *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021

⁵ Ibid.

⁶ Ibid.

- Att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen.

Vidare har Digg i sina budgetunderlag sammanställt och redovisat behoven av finansiering.

Utveckling, förvaltning, styrning och användning av Ena behöver finansieras, vilket främst föreslås ske genom anslag. Anslagsfinansiering bedöms skapa bättre förutsättningar för att hantera förvaltningsgemensam digital infrastruktur på ett långsiktigt och stabilt sätt. Det ger bättre förutsättningar att långsiktigt planera och prioritera utveckling och vidmakthållande än idag, vilket i sin tur ger bättre förutsättningar för en effektiv resurssäkring.

Anslagsfinansiering ökar även möjligheterna och incitamenten för att Ena ska användas på ett sådant sätt som är avsett, det vill säga med hög anslutning och hög användning.

2.3 Gemensamma prioriteringar för att uppnå användarnytta och samhällsnytta

Ena har stor potential att skapa nytta och samhällsekonomiska besparingar. Detta har myndigheterna redovisat i tidigare rapporter⁷ och vid framtagande av varje komponent inom Ena. För att nyttan och de samhällsekonomiska besparingarna ska infrias förutsätts att utvecklad infrastruktur används på avsett sätt. Detta kräver en tydligare styrning som ger en nationell gemensam inriktning och även samordning för den digitala utvecklingen inom och mellan relevanta områden i välfärden. Där kan Ena användas som ett verktyg för att uppnå flera olika syften och bidra till att lösa samhällsutmaningar. Detta blir en viktig förutsättning inte minst utifrån det säkerhetspolitiska läget med krig i vår omvärld, pandemi och cyberhot. Därför behöver staten ta ett ansvar för grundläggande infrastruktur som är nödvändig för att upprätthålla samhällsviktiga funktioner i offentlig sektor, både i kris och krig. En gemensam inriktning kan till exempel vara en utveckling och användning av en säker och statlig e-legitimation för att säkra offentlig sektors digitalisering och för att alla ska ha möjlighet till att vara en del av det digitala samhället. Ett annat exempel är att utveckla lösningar som möter nya behov inom

⁷ Digg. *Etablering av förvaltningsgemensam digital infrastruktur*, 2021.
https://www.digg.se/download/18.3b27105f17fb89447e85655/1651216374442/informationsutbyte_bilaga_resultat-av-nyttanalys_20210129.pdf (Hämtad 2022-12-15)

de gemensamma komponenterna i Ena, som exempelvis bidrog till att Covidbevis kunde utvecklas på rekordtid. Det samarbete som etablerats inom Ena mellan myndigheter möjliggör för regeringen att aktivt styra myndigheters åtaganden utifrån vad som behövs i Sverige.

Digg föreslår att regeringen verkar för en styrning mot användning av gemensamma lösningar i offentlig sektor så att effekterna faktiskt uppstår ute i verksamheterna. Ett exempel som lyfts i denna rapport är att styra regeringsuppdrag och utredningar för att nyttja eller utgå från den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen. Ett annat exempel är genom rättslig reglering som styr mot att användning de gemensamma komponenterna inom Ena.

I Danmark finns en modell för prioritering och finansiering av digitaliseringssatsningar mellan stat, kommun och region. I den modellen har också privat sektor en tydlig roll genom en gemensam digitaliseringsstrategi med medföljande finansiering och styrstruktur⁸. Digg bedömer att Sverige har mycket att lära av Danmark kring detta arbete och vill gärna bidra till att även Sverige kan uppnå utveckling, kostnadseffektivitet och användarnytta på liknande sätt. För detta krävs en överenskommelse mellan staten, kommuner och regioner. En motsvarande modell i Sverige skulle kunna bidra till en stabil och finansierad utveckling och förvaltning av gemensam digital infrastruktur till nytta för alla. Digg önskar förutsättningar för att utreda detta vidare, exempelvis i ett regeringsuppdrag.

⁸ Digitaliseringsstyrelsen. *Den fællesoffentlige strategi for 2022-2025*.
<https://digst.dk/strategier/den-faellesoffentlige-digitaliseringsstrategi/> (Hämtad 2022-12-15).

3 Genomfört och planerat arbete enligt Enas långsiktiga plan

I detta kapitel redovisas hur arbetet har fortskridit i förhållande till den långsiktiga planen som tagits fram inom ramen för tidigare regeringsuppdrag samt den reviderade planen för det fortsatta arbetet. Beskrivningen tar sin utgångspunkt i struktur för samverkan och styrning, byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.

Den långsiktiga planen består av en färdplan med milstolpar och en finansieringsanalys med estimat av kostnaderna för utveckling och vidmakthållande. De estimerade kostnaderna tas med i Diggs budgetunderlag för att äska finansiering för de olika delarna i planen.

3.1 Struktur för samverkan och styrning

Myndigheterna arbetar löpande under Diggs ledning med att vidareutveckla gemensamma arbetsformer, rutiner och ansvarsfördelning enligt den struktur för styrning⁹ som tagits fram i tidigare regeringsuppdrag.¹⁰

3.1.1 Överenskommelse om samarbetsformer

En överenskommelse för att reglera formerna för samverkan och samordning mellan myndigheterna har tagits fram. Den har ingåtts av myndigheterna i juni 2022.

Överenskommelsen reglerar former för samverkan (kompetensområden och samordningsforum), förutsättningar för styrning (styrande dokument och långsiktig plan) samt innebörden av ansvar för olika komponenter inom Ena.

⁹ Se mer info på <https://www.digg.se/ledning-och-samordning/ena---sveriges-digitala-infrastruktur/struktur-for-styrning>

¹⁰ Bolagsverket, Digg, Domstolsverket, E-hälsomyndigheten, Försäkringskassan, Lantmäteriet, MSB, Riksarkivet, Skatteverket. *Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte – delredovisning 2021-01-29*, Sundsvall, 2021.

3.1.2 Utveckling av samverkansstruktur

Samverkan är något som görs såväl inom som utanför Ena. Samverkansstrukturen som tagits fram fokuserar på samverkan som bedrivs med Enas intressenter och potentiella samarbetspartners utanför Enas styrnings- och samordningsstruktur för att främja användningen och vidareutvecklingen av Ena utifrån de behov och önskvärda effekter vi tillsammans vill skapa (se kapitel 4: Genomförd samverkan). Samverkansstrukturen består av tre utgångspunkter:

- Medborgares och företagares livshändelser och situationer.
- Verksamhetsområden – samverkan över olika verksamhetsgränser mellan aktörer.
- Enas byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.

För att få inspiration och idéer om hur samverkan kan vidareutvecklas utifrån ett livshändelseperspektiv har Digg haft erfarenhetsutbyte med Norge och Danmarks digitaliseringsmyndigheter DigDir och Digitaliseringsstyrelsen.

Digitaliseringsstyrelsen har bland annat tagit fram guider för olika livshändelser på Borger.dk, en gemensam offentlig portal som ger tillgång till myndigheternas självbetjäninglösningar och information om offentlig sektor. Norge har sju prioriterade livshändelser i digitaliseringsstrategin som följs upp av regeringen. Ansvaret för dessa är utdelat till olika departement.

3.1.3 Arbetsformer för samordningsforum

Två nya operativa samordningsforum kopplat till samordning av byggblock och grunddata har bildats. Detta för att öka samverkan, dialog och koordinering mellan byggblock och mellan grunddatadomäner.

Arbets sättet inom såväl det tvärfunktionella kompetensforumet som inom respektive kompetensområde har utvecklats. Från att etablera respektive kompetensområden arbetar nu kompetensområdena mer aktivt för att komma närmare byggblock och grunddatadomäner. Det innebär bland annat löpande möten med pågående utforskande utveckling.

Formerna för storrumskoordinering har även vidareutvecklats. I september 2022 genomfördes för första gången en fysisk storrumskoordinering. Möjligheten att mötas, diskutera och utbyta erfarenheter är en nyckel till Enas fortsatta utveckling. Fortsättningsvis planeras fysiska träffar, motsvarande storrumskoordineringen, två gånger per år under begreppet Ena forum.

3.1.4 Vidareutveckling av gemensamma processer och stöd

Ett arbete har påbörjats med att ta fram ett gemensamt arbetssätt för strategisk planering. Den strategiska planeringen är ett verktyg för att ta omhand prioriteringar och inriktningar från politiken och styra arbetet inom Ena efter dessa. Det ger oss stöd i att utforma den långsiktiga planen för infrastrukturen och hjälper oss att planera och prioritera utveckling och finansiering av arbetet.

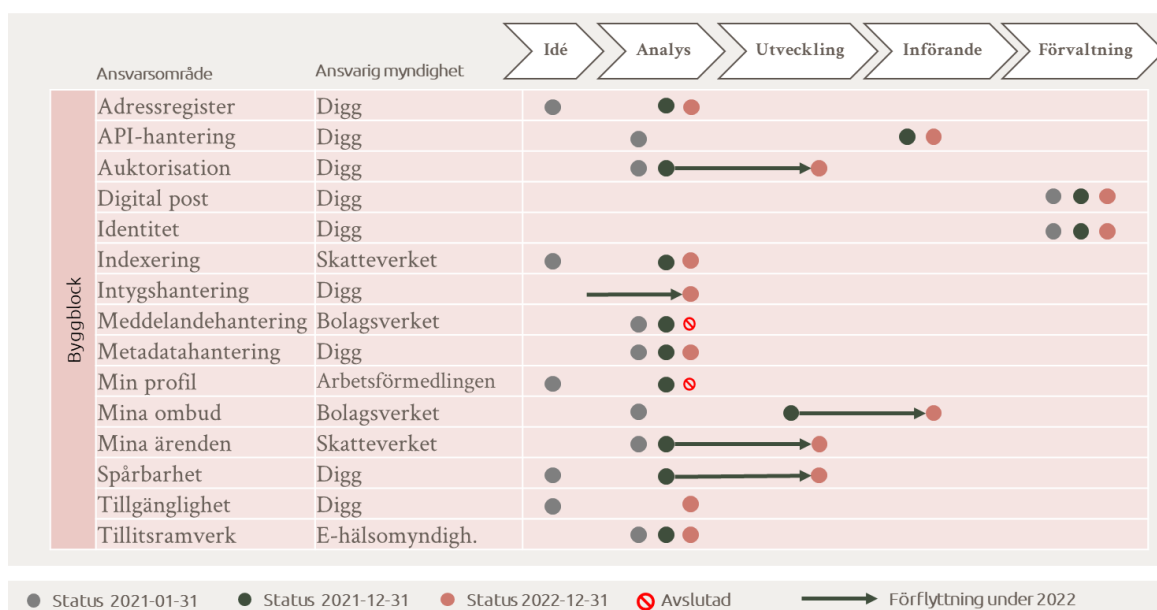
Under uppdraget har en förmågebaserad målarkitektur för Ena utarbetats. Målarkitekturen beskriver vad Ena ska uppnå och syftar bland annat till att ge spårbarhet till regeringens digitaliseringsstrategi och bidra till en övergripande syn på vad Ena är, den kan även stödja offentlig och privat verksamhet som ska använda Ena.

Myndigheterna har fortsatt att konkretisera utvecklingen av de gemensamma processerna utifrån principen om ständiga förbättringar. Det innebär bland annat att arbetet med att detaljera en process har initierats så fort behovet har uppstått. Under uppdraget har åtta processer beslutats eller reviderats. Ett arbete har även påbörjats för att förenkla för intressenter att nyttja Ena genom att se över en gemensam anslutningsprocess.

Till processerna har det även utvecklats tillhörande metodstöd i form av checklistor och mallar. till exempelvis inom processerna *Genomföra utforskande utveckling* och *Idékandidatprocessen*. Metodstöd för att arbeta med användarscenarion i relation till Ena har även tagits fram. Myndigheterna har även tagit fram en vision och en mission för Ena samt ett visuellt märke (logotyp) som igenkänning och kvalitetsstämpel för de tjänster som ingår i Ena.

3.2 Genomfört arbete inom byggblocken

Nedan sammanfattas progressen i etableringen av byggblock (se Figur 1).

Figur 1: Progressen i etableringen av byggblock

3.2.1 Byggblock Adressregister (Digg)

Adressregister utreder frågan kring gemensamma adressregister för att säkerställa att digitala meddelanden når rätt adress och mottagare. Byggblocket har pausats. Digg har bedömt att byggblocket behöver invänta de erfarenheter och de analyser som görs i realisering av det tekniska systemet för bevisutbyte enligt EU-förordningen SDG och Säker digital kommunikation (SDK). Arbetet kommer att ge underlag för beslut om byggblocket Adressregister ska läggas ned eller gå vidare till utveckling.

3.2.2 Byggblock API-hantering (Digg)

API-hantering arbetar med att ta fram ett standardiserat gränssnitt som underlättar informationsutbyte. Leveranser under året är bland annat en tjänstekatalog kopplad till Sveriges dataportal som gör det lättare att hitta API:er, en community för diskussion och lärande samt en API-playbook som stödjer den som ska utveckla API:er. Planen att lyfta några av dess produkterna till 2.0 kommer att färdigställas under 2023. Planen har försenats på grund av att resurser har behövts till ett högre prioriterat uppdrag.

3.2.3 Byggblock Auktorisation (Digg)

Auktorisation tar fram arkitektur, ramverk och vägledning för hur behörighetskontroll bör genomföras med stöd av infrastrukturen. Auktorisation har under året slutfört sin utforskande utveckling. Planerade milstolpar har

omarbetats till förmån för de krav som ställt utifrån det tekniska systemet för bevisutbyte (OOTS) enligt SDG-förordningen.

3.2.4 Byggblock Digital post (Digg)

Digital post ansvarar för den förvaltningsgemensamma infrastrukturen för att skicka säkra elektroniska försändelser från myndigheter, kommuner och regioner till privatpersoner och företag. Ansvaret innefattar bland annat drift, förvaltning och utveckling.

För närvarande pågår ett arbete för att modernisera den tekniska plattformen infrastrukturen vilar på. Arbetet med tekniklyftet är nödvändigt och har begränsat möjligheterna till annan utveckling under lång tid. Planerad driftsättning under första kvartalet år 2023.

En översyn och analys för att ta reda på om byggblocket Digital post är ändamålsenligt och kostnadseffektivt har utförts utifrån utifrån regeringsuppdraget 12022/01309, mot bakgrund av det säkerhetspolitiska läget.

Användningen av infrastrukturen Mina meddelanden, inom Digital post, ökar stadigt och idag finns 233 anslutna avsändare. Antalet avsändare har ökat med 43 sedan november 2022. Det är kommuner som står för den största ökningen. Även antalet meddelanden som skickas via infrastrukturen har ökat kraftigt. I år beräknas cirka 110 miljoner meddelanden skickas via infrastrukturen. Motsvarande siffra 2021 var 82 miljoner.

3.2.5 Byggblock Identitet (Digg)

Identitet arbetar med frågor kopplade till identifiering och e-underskrifter. Under året har Identitet levererat enligt plan med leveranser som Valideringstjänst – en tillitsförteckning samt en lösning i öppen källkod för validering av e-underskrifter. Byggblocket Identitet har även kompletterat med granskningsrutiner för e-legitimationer för ytterligare en tillitsnivå (LoA2). De rutinerna gör det möjligt att granska e-legitimationer för e-tjänster där kraven på säkerhet är lägre. Byggblocket levererar även en lösning i öppen källkod för e-underskriftstjänst i slutet av 2022.

3.2.6 Byggblock Indexering (Skatteverket)

Indexering arbetar med att identifiera lösningar där index används för att hitta information. Planen är att slutföra analysen före årsskiftet 2022.

3.2.7 Byggblock Intygshantering (Digg)

Intygshantering arbetar med att utforska om befintlig lösning för Covidbevis kan generaliseras och användas för andra typer av intyg och bevis. Det skulle i så fall kunna utgöra en förvaltningsgemensam komponent inom Ena. Utforskande utveckling pågår fram till den 22 december 2022.

3.2.8 Byggblock Meddelandehantering (Bolagsverket)

Meddelandehantering har analyserat vilka mönster för informationsutbyte som bör prioriteras utifrån gemensamma behov inom offentlig sektor. Beslut har fattats om att resultatet från analysen ska omhändertas inom kompetensområdet Arkitektur och att byggblocket Meddelandehantering inte går vidare till utveckling.

3.2.9 Byggblock Metadatahantering (Riksarkivet->Digg)

Metadatahantering handlar om att standardisera beskrivningen av information så att den blir enhetlig, även om informationen tas fram av olika aktörer. Under 2022 har utforskande utveckling utförts, men det kvarstår arbete. Ansvarig myndighet har fram till oktober 2022 varit Riksarkivet, men ansvaret har sedan gått över till Digg på grund av synergieffekter till angränsade uppgifter hos Digg, rörande bland annat öppna datalagen.

3.2.10 Byggblock Min profil (Arbetsförmedlingen)

Byggblocket Min Profil syftar till att sätta individen i centrum samt att ge användaren viss rådighet och medvetenhet över sin information hos offentliga aktörer. Min profil har under året arbetat med utforskande utveckling där resultatet beskriver en lösning där individen är i centrum – My Data, med utpekade krav på att övriga byggblock behöver anpassas efter den föreslagna lösningen. Lösningsförslaget kräver en hel del rättsutveckling för att det ska vara möjligt som det ser ut idag. Beslut har tagits om att byggblocket inte ska fortsätta till en utvecklingsfas på grund av att lösningsförslaget innebär för stor påverkan på övriga delar inom Ena. Byggblockets framåtsyftande förslag gällande individcentrerat ägarskap av data kommer att omhändertas i den strategiska planeringen.

3.2.11 Byggblock Mina ombud (Bolagsverket)

Mina ombud är en nationell infrastruktur för en standardiserad och säker digital fullmaktshantering. Mina ombud gör det möjligt för personer att kunna företräda företag och fysiska personer med hjälp av digitala fullmakter. Byggblocket har

levererat enlig plan och den första versionen av Mina ombud, med möjlighet att företräda företag, finns nu i produktion och är möjlig att ansluta sig till via minaombud.se.

Idag har Karlskrona kommun anslutit till Mina ombud. Det är många, minst 30 offentliga aktörer som har hört av sig och är intresserade av att ansluta sig.

Det är totalt fyra aktörer som har kommit långt i onboarding-processen och förbereder sina e-tjänster till produktion, därav tre myndigheter och en kommun.

3.2.12 Byggblock Mina ärenden (Skatteverket)

Mina ärenden erbjuder ett standardiserat sätt för hur det offentliga lämnar ärendekoppling. Det skapar förutsättningar för offentliga och privata aktörer att ge användare en samlad och behovsanpassad ärendeöversikt, vilket ger ökad insyn och kontroll över sina ärenden. Mina ärenden har under året färdigställt sin utforskande utveckling vilket mynnat ut i en byggblocksbeskrivning och uppdaterade milstolpar. Leveranser utifrån den uppdaterade planen är en första lösning av verksamhetsmässig, semantisk och teknisk standardisering av så kallade kundhändelser. Utöver standarden har en pilotstudie bedrivits inom ramen för Verksamt men även tillsammans med en kommun. Skatteverket lanserar ett första införande av standarden vecka 50, vilket innebär att det kommer finnas förutsättningar att få återkoppling på ärenden hos Skatteverket i till exempel Verksamt eller en företagares affärs- eller bokföringssystem. Aktörerna bakom Verksamt arbetar med att ta fram motsvarande lösningar som bygger på Mina ärendens standard.

3.2.13 Byggblock Spårbarhet (Digg)

Spårbarhet skapar grunden för ett gemensamt arbetssätt för logning och spårbarhet inom Ena. Det säkerställer att samtliga anslutna aktörer skapar de förutsättningar som krävs för att retroaktivt kunna se vem som har gjort vad och när. Byggblocket har genomfört sin utforskande utveckling under året och beslut har fattats om att det ska gå vidare till utveckling. På grund av brist på resurser har utveckling inte påbörjats ännu. Resurssäkring pågår.

3.2.14 Byggblock Tillgänglighet (Digg)

Tillgänglighet arbetar framför allt med ett ramverk för tillgänglighet som har potential att skapa nyttor genom att på ett enhetligt sätt definiera servicenivåer för den nationella infrastrukturen. Det kvarstår en del av den utforskande utvecklingen. Försäkringskassan har varit ansvarig för första delen av analysen

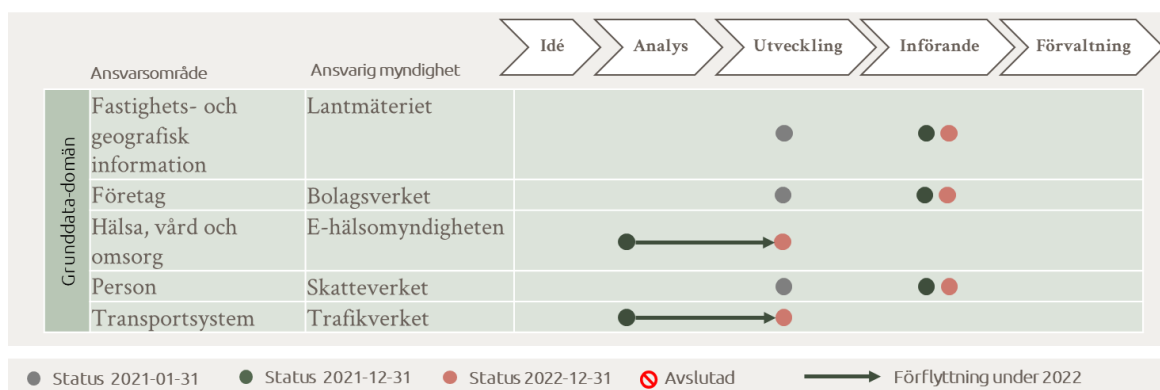
men avsagt sig fortsatt ansvar. Digg arbetar med att resurssäkra ett team som ska arbeta med både byggblock Spårbarhet och Tillgänglighet.

3.2.15 Byggblock Tillitsramverk (E-hälsomyndigheten)

Tillitsramverk har under året genomfört utforskande utveckling där resultatet är ett förslag till tillitsramverk för att skapa och vidmakthålla organisationstillit inom infrastrukturen. Beredning inför beslut till nästa steg pågår. Beslut förväntas tas februari 2023.

3.3 Genomfört arbete inom grunddatadomänerna

Nedan sammanfattas progressen i etableringen av grunddatadomäner.

Figur 2: Progressen i etableringen av grunddatadomäner

3.3.1 Grunddatadomän Fastighets- och geografisk information (Lantmäteriet)

Fastighets- och geografisk information ska tillgodose samhällets behov av grunddata om fastighets- och geografisk information. Informationen standardiseras nationellt, höjs till 3D samt struktureras för att bättre kunna möta kraven om interoperabilitet och göra det möjligt att kunna nyttja digitaliseringens möjligheter. Grunddatadomänen omfattar ett stort antal grunddatamängder samt ett stort antal producenter. Grunddatadomänen har arbetat fram ett domänspecifikt ramverk, samt processer för att ta fram nationella specifikationer i bred samverkan. Ramverket bygger på det nationella ramverket för grunddata. Vidare kommer grunddatadomänen att ansvara för att ta fram modeller och specifikationer för hantering av nationella grunddata inom området.

Utgångspunkten för åtkomst till grunddata är den inom regeringsuppdraget Smartare samhällsbyggnadsprocess redan etablerade infrastrukturen för att göra nationellt standardiserade grunddata tillgängliga.

Följande milstolpar har uppnåtts:

- Etablera samverkan med grunddataproducenter – 2021
- Samordna grunddatadomän med projektet Smartare samhällsbyggnadsprocess – 2021
- Övergripande grafiska modeller framtagna – 2022
- Juridiska förutsättningar är utredda, men inte tillgodosedda – 2022
- Analys över vilka datamängder som ska utgöra nationella grunddata – 2022

Arbete pågår med fem datamängder inom Smartare samhällsbyggnadsprocess. Ännu är ingen datamängd publicerad på dataportal.se som nationella grunddata, men digitala detaljplaner finns publicerade i den nationella geodataplattformen.

3.3.2 Grunddatadomän Företag (Bolagsverket)

Företag tillgodoser samhällets behov av grunddata om företag.

Grunddatadomänen ansvarar för att ta fram domänspecifika ramverk, modeller och specifikationer för hantering av nationella grunddata. Den redan etablerade sammansatta bastjänsten för grundläggande uppgifter om företag (SSBTGU) är utgångspunkten för spridning av grunddata.

Följande milstolpar har uppnåtts:

- Grafiska modeller och datakatalog publicerade – 2021
- Community för grunddatadomänen etablerat – 2022

Grunddatadomänen har även påbörjat arbete med att ta fram ett domänspecifikt ramverk för nationella grunddata.

3.3.3 Grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg (E-hälsomyndighet)

Hälsa, vård och omsorg ska tillgodose samhällets behov av grundläggande uppgifter om hälsa, vård och omsorg. Uppgifterna ska i första hand avse områdena organisation, tjänster, produkter och personal inom vård och omsorg. Grunddatadomänen är i inledande utvecklingsfas.

Utforskande utveckling pågick fram till våren 2022 varefter beslut tagits att grunddatadomänen skulle övergå till utvecklingsfas. Utvecklingen av grunddatadomänen handlar om att:

- Föreslå vilka regler som ska gälla för att identifiera och strukturera data som är nationella grunddata inom sektorn.

- Undersöka förutsättningar för styrning och samverkan inom grunddatadomänen.
- Ta fram en strategisk plan för grunddatadomänens utveckling.

I början av år 2023 presenteras de första förslagen som skickas ut på remiss till berörda myndigheter och organisationer.

3.3.4 Grunddatadomän Person (Skatteverket)

Person tillgodoser samhällets behov av grundinformation om fysiska personer. Grunddatadomänen är baserad på befintliga tjänster i Navet¹¹. Grunddatadomän Person utvecklas löpande med kundernas behov i fokus.

Följande milstolpar har uppnåtts:

- Grafiska modeller och tjänstebeskrivningar publicerade – 2021
- Behovsanalys och prioriteringar genomförda – 2022

3.3.5 Grunddatadomän Transportsystem (Trafikverket)

Transportsystem gör ett utvecklat transportsystem möjligt genom ett ökat och standardiserat informationsutbyte.

Trafikverket har tillsammans med Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Trafikanalys och Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) presenterat en förstudierapport och en väg framåt till flera standardiserade datamängder. Denna utforskande utveckling pågick fram till oktober 2022. Beslut fattades i början av november att grunddatadomänen ska övergå till utvecklingsfas.

3.4 Genomfört arbete inom kompetensområden

Inom Ena finns det sex kompetensområden, arkitektur, arkiv, data, informationssäkerhet, juridik och samhällsekonomi och nytta. Arbetet inom kompetensområdena riktar sig till alla aktörer inom Ena.

Syftet är att:

- Utforma styrning inom sitt kompetensområde som andra aktörer ska följa.
- Tillhandhålla stöd inom kompetensområdets frågor till andra aktörer.

¹¹ Navet är Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället.

- Ge utlåtande i frågor som rör kompetensområdet.

Styrning, stöd och utlåtande är behovsdrivet och de frågor som är aktuella inom Ena hanteras löpande.

3.4.1 Arbetet inom tvärfunktionellt kompetensforum

Fokus i det tvärfunktionella kompetensforumet har lagts på samordning och ledning av arbetet samt operativt och taktiskt samordningsforum med utlåtanden gällande genomförd utforskande utveckling. Arbetssätt inom såväl det tvärfunktionella kompetensforumet som inom respektive kompetensområde utvecklas löpande. Under 2022 har ett aktivt arbete bedrivits för att:

- komma närmare byggblock och grunddatadomäner
- löpande möta pågående utforskande utveckling
- planera inom och mellan respektive kompetensområde för att identifiera relevanta milstolpar
- utforma ett samlat metodstöd för att bedriva utforskande utveckling.

Det finns utmaningar i att säkra bemanningen till kompetensområdena (se avsnitt 4.5).

3.4.2 Kompetensområde Arkiv

Arkiv har tillsammans med kompetensområde Informationssäkerhet tagit fram en checklista för säker informationshantering som ska användas av byggblocken och grunddatadomänerna i den utforskande utvecklingen. Arbetet har i övrigt varit fokuserat på att etablera kompetensområdet, inleda ett arbete med styrning genom arkivkrav och bistå med underlag till gemensamma utlåtanden från tvärfunktionellt kompetensforum.

3.4.3 Kompetensområde Arkitektur

Arkitektur har arbetat med målarkitektur, principer och rekommendationer för Ena samt identifierat och tydliggjort beroenden mellan byggblocken. Vidare har kompetensområdet tagit fram utlåtanden tillsammans med övriga kompetensområden, gett stöd till byggblock och grunddatadomäner och arbetat tillsammans med byggblock för att tydliggöra funktionella förmågor kopplat till värden.

3.4.4 Kompetensområde Data

Data förvaltar ramverk för nationella grunddata och har under året genomfört ett revideringsarbete efter en omfattande remiss av version 1.0 av ramverket. Version 2.0 ligger för beslut.

Under hösten har kompetensområdet genomfört en förstudie för att undersöka möjligheterna för att införa ett (nationellt) systemstöd för informationsmodeller. Syftet med systemstödet är att göra ökad interoperabilitet vid datadelning möjlig. Det initiala behovet är att denna tjänst ska användas för grunddata, men kan, om det anses lämpligt, även användas i en bredare förvaltningsgemensam kontext. I förstudien har bland annat den finska lösningen <https://tietomallit.suomi.fi/> undersökts.

3.4.5 Kompetensområde Juridik

Juridik har under året främst arbetat med att ta fram den samverkansöverenskommelse som reglerar de gemensamma arbetsformerna inom Ena. Vidare har kompetensområdet under året löpande granskat och gett yttranden om de rättsliga förutsättningarna för införande av byggblock och grunddatadomäner. Kompetensområdet arbetar för närvarande med att se över hur juridiskt stöd och styrning kan ges till aktörer inom Ena på ett övergripande plan, inbegripet frågor som rör juridisk interoperabilitet i samverkan.

3.4.6 Kompetensområde Samhällsekonomi och nytta

Samhällsekonomi och nytta har under året tagit fram checklistor till byggblock och grunddatadomäner som stöd i fasen för utforskande utveckling. Utöver detta har kompetensområdet påbörjat att utveckla verktyg för nytto- och kostnads kalkylen i versioner, en excel-modell och ett webb-verktyg. Kompetensområdet har även kontinuerligt bistått byggblock och grunddatadomäner med stöd gällande kostnads- och nyttoanalyser.

3.4.7 Kompetensområde Informationssäkerhet

Kompetensområde Informationssäkerhet har under uppdraget:

- Tagit fram styrdokument inom Informationssäkerhet i form av en policy och en checklista för säker informationshantering, för att ingå i metodstödet för Utforskande utveckling.
- Tagit fram en vägledning för aggregerade data som är ute för synpunkter.
- Påbörjat arbetet med ytterligare styrdokument med tillhörande krav.

Kompetensområde Informationssäkerhet underlättar att få med samordningsgrupperna dataskydd och säkerhetsskydd i Enas sammanhang. Informationssäkerhet håller även i arbetsgruppen för informationssäkerhetsamordnare där frågor och behov lyfts och information

utbyts. Kompetensområdet ingår även i det riskarbete som finns inom Ena, för överhörning och bevakning.

3.5 Hur arbetet har fortskridit i förhållande till långsiktig plan

Den långsiktiga planen som togs fram i tidigare regeringsuppdrag¹² utgår från en långsiktig stabilitet avseende rättsligt stöd och finansiering. Planen bygger på de behov de ansvariga myndigheterna har identifierat som behöver omhändertas av byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.

För att realisera hela planen krävs finansiering som täcker arbetet. Denna finansiering har äskats via Diggs budgetunderlag. Det anslag som sedan har budgeterats för Ena täcker dock inte de behov som är identifierade och beskrivna i den långsiktiga planen. Det innebär att det idag inte finns förutsättningar för ett införande och en utveckling som motsvarar alla delar som beskrivs i den ursprungliga planen.

För att hantera detta sker årliga prioriteringar för vad som kan göras inom de finansiella ramarna. Det innebär prioriteringar av vilka milstolpar som kan genomföras. Grunden för prioritering har under 2022 varit att prioritera in arbetet i fyra grupper:

1. Legalt tvingande krav på byggblock eller grunddatadomänutveckling.
2. Byggblock och grunddatadomäner med ingående milstolpar som med hög sannolikhet kan realisera stor nytta.
3. Möjliggörande byggblock och grunddatadomäner som många är beroende av.
4. Byggblock och grunddatadomäner som inte är möjliga att prioritera på grund av att underlag saknas. (Detta gäller de byggblock och grunddatadomäner som befunnit sig i utforskande fas och där det har saknats uppgifter om den förväntade nyttan.)

¹² Digg. Uppdrag att etablera en förvaltningsgemensam digital infrastruktur för informationsutbyte samt uppdrag att etablera ett nationellt ramverk för grunddata inom den offentliga förvaltningen – slutrapport 2021-12-01, Sundsvall, 2021.
<https://www.digg.se/download/18.79c61f7c17db5871992f0c2/1647952780202/uppdrag-att-etablera-en-forvaltningsgemensam-digital-infrastruktur-for-informationsutbyte-samt-uppdrag-att-etablera-ett-nationellt-ramverk-for-grunddata.pdf> (Hämtad 2022-10-19).

3.5.1 Olika faser av genomförande

Inom Ena pågår arbete med genomförande i olika faser. Uppdelat på utforskande utveckling, som innefattar idé och analys, samt faser för utveckling, införande och förvaltning. Den långsiktiga planen som tidigare redovisats har innehållit milstolpar för byggblock och grunddatadomäner i alla faser.

Under uppdraget har 10 byggblock och 2 grunddatadomäner färdigställt analyser i utforskande utveckling. Analyserna har bidragit till kunskap om behov och krav på resurser. Alla byggblock har inte gått vidare till utveckling på grund av ändrade behov, att nyttan inte motsvarar det förväntade eller att uppgiften kan omhändertas på andra sätt. Byggblock har även pausats i väntan på tydligare formulering av behoven och utifrån att de har haft en låg prioritet i den årliga planeringen. De milstolpar som tillhört komponenter som varit i utforskande utveckling har kraftigt reviderats, vilket bidrar till att det i kommande uppföljningar finns en tydligare spårbarhet i leveranserna.

Inom grunddatadomäner har utvecklingen inte gått enligt önskad plan. Anledningen är att det saknas långsiktig stabilitet i form av rättsligt stöd och finansiering för att utveckla enligt planen. Grunddatadomänerna bedriver dock det arbete det finns juridiskt stöd och finansiering för.

3.6 Förteckning av komponenter i Ena

Digg för en förteckning av de komponenter som ingår i Ena i syfte att underlätta planering och finansiering (Se Bilaga1: Förteckning över komponenter i Ena). Med komponent avses byggblock, grunddatadomäner och en styrstruktur bestående av infrastrukturansvar och kompetensområden. En komponent etableras genom beslut om att inleda utveckling av komponenten. Det är vid detta tillfälle som milstolpar för utveckling fastställs och ansvarig myndighet utses.

3.7 Reviderad långsiktig plan

Under 2022 har arbetet med den långsiktiga planen vidareutvecklats vilket resulterat i tydligare milstolpar med högre kvalitet då de grundar sig på genomförda analyser. Planen har reviderats utifrån finansiella ramar, juridiska förutsättningar men även utifrån slutsatserna från de utforskande utvecklingar som genomförts. Digg har kommit fram till att det är under den utforskande utvecklingen (idé och analys) konkretiseringen sker. Det är först efter genomförd fas det är möjligt att sätta kvalitetssäkrade och rimliga milstolpar för utvecklingsarbetet.

Milstolparna i färdplanen har uppdaterats för att skapa fokus på att specificera tydliga leveranser som enklare kan kommuniceras och följas upp. Kostnaderna estimeras nu också per milstolpe istället för att omfatta hela komponenter. Under hösten 2022 har byggblocks-, grunddatadomäns- och kompetensområdesansvariga myndigheter reviderat den långsiktiga planen för tidsperioden 2023–2026. I det korta perspektivet, 2023, har respektive ansvarig myndighet anpassat milstolpar till 2023 års finansiering av Ena, utgiftsområde 22 2:7. I det längre perspektivet har ansvariga myndigheter planerat och estimerat kostnader för utveckling och vidmakthållande. Estimaten för 2024–2026 kommer att inkluderas i Diggs budgetunderlag för samma period. De enskilda myndigheterna kommer att lyfta den del som rör respektive myndighet i sina respektive budgetunderlag.

Grundläggande för att kunna realisera den långsiktiga planen är att ansvariga myndigheter får ett rättsligt stöd för denna verksamhet och att det finns en utökad långsiktig finansiering.

Nedan sammanfattas Ena:s reviderade långsiktiga plan. Den långsiktiga planen återges fullständigt i Bilaga 2: Enas långsiktig plan 2023-2026.

3.7.1 Byggblock API-hantering

API-hantering kommer att vidareutveckla de komponenter som har tagits fram för planeringsperioden, nationell tjänstekatalog, profil för API:er, verktyg för REST API:er, etcetera. Byggblocket ska även etablera drift och förvaltning samt vidmakthållande till 2026.

3.7.2 Byggblock Auktorisation

Auktorisation kommer att utveckla stödtjänster för auktorisation av användare och organisationer, vilka kan användas inom det tekniska systemet för bevisutbyte (OOTS) enligt SDG-förordningen. Genom stegvis utveckling kommer tjänster för auktorisation att etableras utifrån framtagen referensarkitektur.

3.7.3 Byggblock Digital identitet

Digital identitet kommer stegvis att etablera identitetsmatchning, för att möjliggöra funktionalitet inom det tekniska systemet för bevisutbyte (OOTS) enligt SDG-förordningen. Under perioden kommer flera utvecklingsinitiativ kopplade till Sweden Connect att genomföras. Vidare kommer arbetet med digital identitets plånbok att påbörjas och funktionalitet att etableras löpande.

3.7.4 Byggblock Digital post

Digital post ska etablera funktionalitet som möjliggör digital kommunikation inom Europa i enlighet med det tekniska systemet för bevisutbyte enligt SDG-förordningen. Vidare ska byggblocket införa funktionalitet för att föreningar ska kunna ha en digital brevlåda.

3.7.5 Byggblock Mina ombud

Mina ombud fortsätter att utveckla funktionalitet för att företräda en fysisk person. Arbete kommer att genomföras för att öka anslutningen till tjänsten och öka den digital inkluderingen. Medgivanden ska kunna ges via Mina ombud. Genom samverkan med byggblocket Mina ärenden ska funktionalitet tas fram för att ombud ska kunna se ärenden.

3.7.6 Byggblock Mina ärenden

Mina ärenden tar fram dokumentation och tekniska komponenter för att ansluta offentliga aktörer. I första steget sker en etablering som riktar sig till statliga myndigheter. I ett andra steg skalas lösningar och användning upp för att omfatta även regioner och kommuner. Ett kundhändelseindex ger konsumenter möjlighet att hitta var en fysisk eller juridisk person har kundhändelser. Det finns förutsättningar för konsumenter att skapa en samlad ärendeåterkoppling på ett eller flera kundärendeoråden.

3.7.7 Övriga byggblock

Ett antal byggblock har inte reviderat den långsiktiga planen för perioden 2023–2026. Det finns olika anledningar till detta, vilka anges i punktform nedan:

- Indexering, Metadatahantering, Intygshantering och Tillitsramverket befinner sig i utforskande utveckling och har därför ännu inte tagit fram en långsiktig plan, då detta är en leverans i den utforskande utvecklingen.
- Tillgänglighet har på grund av brist på resurser inte färdigställt den utforskande utvecklingen. Långsiktig plan ska tas fram i det fortsatta arbetet.
- Spårbarhet har på grund av brist på resurser inte startat sin utveckling. Långsiktig plan ska tas fram i det fortsatta arbetet.
- Adressregister har pausats och inväntar fortsatt analys efter att ha hämtat kunskap utifrån realisering av det tekniska systemet för bevisutbyte enligt SDG-förordningen och Säker digital kommunikation (SDK).

3.7.8 Grunddatadomän Fastighets- och geografisk information

Grunddatadomänen kommer under 2023 ta fram lagringsstruktur för data, utreda krav på metadata och kvalitetsdokumentation samt ta fram resurs- och referensmodeller. Vidare kommer grunddatadomänen i samverkan med domänens grunddataproducenter specificera domänens datamängder och modell- och specifikationsansvarig inom utvalda teman, samt prioritera ett antal datamängder för anpassning till informationsarkitekturramverket och framtagande av nationella specifikationer inom ramen för samverkan.

Under perioden 2024–2026 kommer 5 nya tjänster, för tillhandahållande av nationella grunddata, att etableras årligen.

3.7.9 Grunddatadomän Företag

Grunddatadomän Företag tar fram styrande dokument för grunddatadomänen, vilket ger stöd i samverkan mellan grunddatadomänansvarig och grunddataproducenter. Artefakter som beskriver vilka grunddata som finns i domänen ska publiceras. Vidare ska grunddatadomänen etablera maskinläsbara årsredovisningar som nationella grunddata och utreda hur Standard Business Reporting (SBR) blir ett tema inom grunddatadomän Företag.

3.7.10 Grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg

Hälsa, vård och omsorg kommer under 2023 att revidera sin strategiska plan. För att planera kommande utveckling genomför grunddatadomänen ett årligt prioriteringsarbete. Planen är att årligen utveckla för att tillgängliggöra en datamängd som nationella grunddata med tillhörande dokumentation.

3.7.11 Grunddatadomän Person

Skatteverket ska utveckla funktionalitet i Navet¹³ för att tillhandahålla personuppgifter till OOTS enligt SDG-förordningen. Arbetet med vidareutveckling av Navet sker genom att fånga behov hos befintliga kunder. Grunddatadomänen prioriterar behoven och utvecklar önskad funktionalitet genom att tillhandahålla ytterligare personuppgifter i Navet.

3.7.12 Grunddatadomän Transportsystem

Trafikverket kommer under 2023 att påbörja arbetet med att utveckla en grunddatadomän för transportsystemet tillsammans med Transportstyrelsen,

¹³ Navet är Skatteverkets system för distribution av folkbokföringsuppgifter till samhället.

Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Trafikanalys och VTI. Målsättningen är att under 2024 implementera grunddatadomänen. En långsiktig plan för fortsatt arbetet ska tas fram och ligga till grund för prioritering av arbetet med att ta fram specifikationer och modeller för prioriterade datamängder som ska regleras av grunddatadomänen.

3.7.13 Kompetensområden inom Ena

Arbetet inom kompetensområdena, arkitektur, arkiv, data, informationssäkerhet, juridik och samhällsekonomi och nytta riktar sig till alla aktörer inom Ena och kommer löpande utifrån aktuella behov och frågor inom Ena att utforma styrning, stöd och utlåtande.

4 Samverkan som genomförts

I detta kapitel beskrivs den samverkan som skett, med vilka och på vilket sätt.

Samverkan med andra aktörer är avgörande för uppdragets genomförandet. Det förutsätter en bred och omfattande samverkan mellan statliga myndigheter, mellan kommunala myndigheter, mellan stat och kommun och mellan den offentliga och den privata sektorn. Den samverkan som har genomförts har fokuserat på att främja användningen och vidareutvecklingen av Ena utifrån de behov och önskvärda effekter som finns i offentlig förvaltning.

Tyngdpunkten har legat på att informera och göra Enas resultat och utveckling kända för att skapa en efterfrågan och användning av Enas komponenter. Det har till exempel genomförts digitala informationsmöten om Ena en gång i månaden, öppna för alla som är intresserade. Det har även skapats en samverkansyta Dela.Digg.se där intresserade kan ta del av aktuell information och diskutera aktuella frågeställningar.

Det har även genomfört presentationer för enskilda aktörer, men även för större nätverk, konferenser och tillställningar som i Almedalen och på Arkivforum.

Samverkan med byggblock och grunddatadomäner (se avsnitt 4.3) har haft mer av karaktären dialog och samarbeten i etablerade former och tillfällig och utmaningsdriven samverkan. Där har behov och krav identifierats på respektive komponent men även där flera komponenter bidrar till ett gemensamt användarscenario eller samhällsgemensamt behov.

Samverkan har delats in i tre utgångspunkter:

- Medborgares och företagens livshändelser och situationer.
- Verksamhetsområden – samverkan över olika verksamhetsgränser mellan aktörer.
- Enas byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden.

4.1 Medborgares och företagens livshändelser och situationer

Livshändelse och livssituation är ett helhetsperspektiv för samverkan som handlar om att utgå från behov i medborgares och företagens livshändelser och situationer. Livshändelser används bland annat som indelningsgrund inom EU i uppföljning¹⁴. I analysrapporten *Digitala Sverige 2021*¹⁵ konstateras även att det finns en stor utvecklingspotential i arbetet med livshändelser, och att gå mot en mer användardriven utveckling.

I samverkansstrukturen för Ena har utgångspunkt tagits i de sju livshändelserna (Födelse, Hemvist, Studera, Arbete, Flytta, Gå i pension, samt Starta företag och bedriva affärsverksamhet) som anges i SDG-förordningen¹⁶. För att identifiera behov och krav på Ena har användarscenarion tagits fram utifrån EU-medborgares perspektiv i de olika livshändelserna. Det har gjorts i samarbete med införandet av det tekniska systemet för bevisutbyte utifrån SDG-förordningen.

För att fånga insikter och pågående samverkan i Sverige utifrån ett livshändelseperspektiv har Digg även genomfört dialoger med representanter från eSam, Ekonomistyrningsverket (ESV), Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, Skatteverket och Experiolab. Exempel på pågående arbeten med färdledande inom parentes är:

- Jag i Sverige (Försäkringskassan).
- Att söka arbete (Arbetsförmedlingen).
- Flytta (Skatteverket).
- Jag blir efterlevande (Skatteverket).
- Starta och driva företag (Tillväxtverket).

¹⁴ European Commission. *eGovernment benchmark 2021*. 2021. <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/library/egovernment-benchmark-2021> (Hämtad 2022-12-15).

¹⁵ Digg. *Digitala Sverige 2021*, Sundsvall. <https://www.digg.se/download/18.79c61f7c17db5871992f0a2/1647952779055/digitala-sverige-2021.pdf> (Hämtad 2022-12-15).

¹⁶ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2018/1724 av den 2 oktober 2018 om att inrätta en gemensam digital ingång för att tillhandahålla information, förfaranden samt hjälp- och problemlösningstjänster och om ändring av förordning (EU) nr 1024/2012.

4.2 Samverkan över verksamhetsgränser mellan aktörer

En utgångspunkt som kan tas i samverkan är i det utbyte som behöver ske över verksamhetsgränser mellan aktörer inom och över olika sektorer för att uppnå gemensamma nyttor och effekter i olika verksamhetsområden.

Verksamhetsområden¹⁷ i samverkansstrukturen grundas i de områden som anges i Sveriges datastrategi¹⁸, tillsammans med indelningsgrunden Klassa¹⁹ som är en beskrivning av kärnverksamheten hos kommunala myndigheter och företag utifrån olika verksamhetsområden över olika gränser, och har även kompletterats med aktuella samhällsutmaningar.

Exempel på genomförd samverkan i verksamhetsområden beskrivs nedan.

Finans: Uppdraget Standard Business Reporting, SBR²⁰ ser behovet av att använda Ena för att utveckla och realisera dessa flöden. Samverkan har skett i form av digitala möten samt en fysisk workshop för att identifiera vilka byggblock som kan bidra. Därutöver har Digg bidragit med stöd genom deltagande i styrgrupp och referensgrupp.

Rättskedjan: Kansliet för rättsväsendets digitalisering har under året startat igång ett arbete som innefattar bland annat kartläggning av kopplingar, påverkan och möjligheter att utveckla Ena och europeiska byggblock. Samverkan har skett för att bidra till denna kartläggning, där vi bland annat har presenterat det metodstöd som är framtaget för användarscenarion.

Brott i välfärden: Under året har dialog förts om hur arbetet som bedrivs inom Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter (MUR)²¹ relaterar till arbetet inom Ena. Ett samverkansområde som det resulterade i var inom identitetsområdet där en fortsatt dialog har förts.

¹⁷ Områdena är: hälsa, vård och omsorg, industri och produktion, jordbruk, finans, mobilitet, den gröna given, energi, offentlig förvaltning, kompetensförsörjning/utbildning, rättskedjan och brott i välfärden.

¹⁸ Regeringen, Bilaga till beslut II 5 vid regeringsammanträde den 20 oktober 2021, I2021/02739. *Data – en underutnyttjad resurs för Sverige: En strategi för ökad tillgång av data för bl.a. artificiell intelligens och digital innovation* (I2021/02739).

¹⁹ Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor. *Kommunal klassificeringsstruktur*, 2019.

<http://www.samradsgruppen.se/index.php/klassificeringsstruktur-projekt-klassa> (Hämtad 2022-12-15).

²⁰ Uppdraget leds av Bolagsverket i samverkan med SKV, SCB, Bokföringsnämnden samt Tillväxtverket. Uppdraget syftar till att skapa ett digitalt rapporteringsflöde som underlättar och minskar företagens börda att lämna uppgifter, samt effektivisera myndigheternas och näringslivets informationsutbyte

²¹ MUR är ett nätverk med totalt 22 myndigheter vars syfte är att stärka det myndighetsövergripande arbetet mot bidragsbrott och missbruk av välfärdssystemet

Hälsa: Det finns flera regeringsuppdrag inom hälsoområdet som Ena har en aktiv samverkan med utifrån att regeringsuppdragen ska ta sin utgångspunkt i Ena. Där har behovet och nyttan av att använda Ena blivit en naturlig utgångspunkt i dialogerna²².

Kompetensförsörjning/Utbildning: Arbetsförmedlingen och Digg är två av de myndigheter regeringen har pekat ut för att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande²³. I arbetet med uppdraget har samverkan skett för att säkerställa att den infrastruktur som etableras för utbildning och arbetsmarknad ska gå hand i hand med Ena. Samverkan kopplat till utbildning har även genomförts mellan Digg och Skolverket, som är sektorsansvarig myndighet för digitaliseringen av det svenska skolväsendet. Samverkan har skett dels genom dialog med Skolverket och dels genom forum Skolverket har bjudit in till i samverkan med Specialpedagogiska skolmyndigheten och Skolinspektionen. Digg har aktivt deltagit som samverkanspart i Skolverkets uppdrag att ta fram en ny strategi för skolväsendets digitalisering.

4.3 Samverkan med byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden

Inom Ena sker samverkan med berörda aktörer inom de olika byggblocken, grunddatadomänerna och kompetensområdena. När ett behov att ansluta till befintliga byggblock eller grunddatadomäner uppstår, alternativt idé på nyutveckling, går det in i Enas samordningsforum och processerna för att koordinera arbetsinsatser och resurser.

Ansvariga för byggblock, grunddatadomäner och kompetensområden använder olika samverkansformer, till exempel nätverk och forum för att fånga behov, samskapande, kompetensutveckling, för att kommunicera om det arbete som bedrivs inom respektive område men även tillsammans.

²² Några exempel är regeringens uppdrag till E-hälsomyndigheten att utreda om att kartlägga, analysera och ge förslag på hur en nationell listningstjänst ska kunna inrättas i statlig regi (S2022/01375) och utredningen om e-recept och patientöversikter inom EES (S 2020:10) samt e-hälsomyndighetens förstudie om nationell digital infrastruktur för nationella kvalitetsregister (S2021/06170).

²³ Näringsdepartementet, 2021. *Uppdrag att utveckla en sammanhållen datainfrastruktur för kompetensförsörjning och livslångt lärande* N2021/01915. <https://www.regeringen.se/regeringsuppdrag/2021/06/uppdrag-att-utveckla-en-sammanhallen-datainfrastruktur-for-kompetensforsorjning-och-livslangt-larande/> (Hämtad 2022-12-15).

4.4 Samverkan med grunddatadomänerna

Samverkan inom grunddatadomänerna är av olika karaktär, allt ifrån att informera om arbetet till att fånga synpunkter och behov. Det genomförs till exempel kunddialoger inom nationella grunddata fyra gånger per år. Kunddialogerna riktar sig till verksamhetsstrategier, verksamhetsutvecklare, digitaliseringsstrategier inom offentlig förvaltning, 40-60 deltagare från statliga myndigheter, kommuner och regioner har deltagit på de kvartalsvisa kunddialogerna.

Grunddatadomänerna träffas varje vecka i operativt samordningsforum grunddata under ledning av Digg. Syftet är att säkra interoperabilitet och kravuppfyllnad, lösa gemensamma frågor tillsammans med kompetensområden och byggblock samt bidra till framdrift av Ena. Frågor som avhandlas är:

- Omfattning av grunddatadomäner när det finns tveksamheter.
- Samverkan och erfarenhetsbyte mellan grunddatadomäner.
- Planering av fasbyte för grunddatadomäner.
- Nyttohemtagning utifrån identifierade nyttor.
- Stöd till gemensam prioritering.
- Identifierade frågor att eskalera.

Grunddatadomän fastighets- och geografisk information: Arbetet har fördjupats med att involvera övriga myndigheter inom geodatarådet. Myndigheterna har arbetat i två olika arbetsgrupper. En grupp har förankrat syfte och mål med nationella grunddata samt föreslagna roller, processer och ramverk. Den andra gruppen har fördjupat nedbrytning av domänens föreslagna teman i grunddatamängder.

Förberedande arbete har gjorts i myndigheternas verksamhetsplaner för att under 2023 kunna påbörja framtagning av nationella specifikationer för ett flertal datamängder, med stöd av medel från detta regeringsuppdrag.

Grunddatadomän Hälsa, vård och omsorg: Samverkan har genomförts med Läkemiddelsverket, Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg, SKR samt Inera. Samverkan har syftat till att förankra arbetet med en grunddatadomän inom området.

Grunddatadomän Person: En behovsanalys har bland annat genomförts för att undersöka kvalitén i information samt utökat behov av information utifrån användarscenariot "Flytta till och från Sverige." Intervjuer har genomförts med Migrationsverket, Försäkringskassan, Malmö stad, Region Skåne, VGR, Polisen, CSN, Pensionsmyndigheten och Arbetsförmedlingen.

Grunddatadomän Företag. Grunddatadomän Företag samverkar inom befintliga strukturer för SSBTGU²⁴ för att informera om arbetet och fånga idéer och krav på arbetet. En stor drivkraft för Bolagsverkets utveckling av Grunddatadomän företag är förmågan att återanvända företagsinformation både inom offentliga verksamheter och mellan offentliga verksamheter och andra aktörer. En förutsättning är standardisering av begrepp och semantik som kan användas i olika informationsutbyten. Förutsättningarna skapar även värde i samverkan med andra initiativ som Bolagsverket deltar i och där harmonisering och återanvändning av information är möjlig, t.ex. inom Nordic Smart Government & Business (NSG&B), Standard Business Reporting (SBR), Verksam, Single Digital Gateway och med särskilda värdefulla datamängder som del av öppen data.

Grunddatadomän Transportsystem. Deltagande myndigheter i arbetet med den utforskande utvecklingen har löpande informerat om pågående arbete med att utreda en grunddatadomän för transportsystemet på respektive myndigheter. Trafikverket har även informerat om utredningen på olika forum, exempelvis på Trafikverkets ITS-konferens, NVDB-rådet och på Geodatarådet.

4.4.1 Samverkan med kompetensområden

Respektive kompetensområde har kommit olika långt i samverkan inom sina områden. Samverkan har dessutom utformats olika beroende på kompetensområdets förutsättningar och mognad. Den samverkan som bedrivits har varit allt ifrån att arbeta fram leveranser i form av riktlinjer och vägledningar till att informera om arbetet som utförs till externa intressenter via informationsbrev och presentationer. Tyngdpunkten har legat på att ta fram stöd för det arbete som bedrivs inom Ena.

För att utöka antalet resurser och samtidigt öka kommuners och regioners delaktighet har en dialog med SKR initierats. Denna dialog har nu kommit så långt att bemanning påbörjats och kommer fortsätta under 2023.

Kompetensområde Arkiv leds av Riksarkivet och arbetet genomförs tillsammans med deltagare från Riksarkivet, Skatteverket, Digg och SKR. Under uppdraget har dialoger förts med SKR och Arbetsförmedling avseende deltagande i

²⁴ Sammansatt bastjänst för grundläggande uppgifter om företag

kompetensområdet. Det har även genomförs informationsinsatser på konferenser inom Arkivsektorn om arbetet.

Kompetensområde informationssäkerhet leds av MSB och har deltagare från både MSB och DIGG. Kompetensområdet har tre underliggande samordningsgrupper:

- En grupp med informationssäkerhetssamordnare, från de olika byggblocken och grunddatadomänerna. Gruppen träffas varannan vecka och består av ca åtta personer från myndigheterna i Ena.
- En grupp för dataskydd med experter inom dataskydd från fyra myndigheter varav Integritetsskyddsmyndigheten är en av myndigheterna.
- En arbetsgrupp för säkerhetsskydd. I denna grupp ingår experter inom säkerhetsskydd från sju myndigheter varav Säkerhetspolisen är en av myndigheterna.

Arbete pågår för att få deltagare från alla myndigheter som ingår i Ena. Dialoger sker även med byggblock och grunddatadomäner för att presentera kompetensområdet samt för att på bästa sätt kunna ge stöd.

Kompetensområdet informerar löpande om arbetet i informationsbrev till bland annat Integritetsskyddsmyndigheten, Säkerhetspolisen, Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt (FRA), Post- och telestyrelsen, SKR, eSam med flera. Kompetensområdet bidrar även i Safir, länsstyrelsernas CISO-verksamhet.

Kompetensområde samhällsekonomi och nytta leds av Digg och har dialog med PTS avseende deras deltagande i kompetensområdet. PTS har informerat om arbetet på Diggs nyttorealiseringsnätverk samt haft erfarenhetsutbyte med Inera/SKR kring nytto- och kostnadskalkyler, inklusive begrepp kopplade till nyttorealiserings

Kompetensområde data leds av Digg och har deltagare från Digg, Bolagsverket, Lantmäteriet, Skatteverket, E-hälsomyndigheten (sedan maj 2022), Trafikverket (sedan november 2022), SCB, Naturvårdsverket. Samverkan har bland annat skett med DigDir i Norge om grunddataarbetet i de båda länderna, med Vero i Finland om deras semantiska interoperabilitetswebb tietomallit.suomi.fi. Samverkan sker dessutom inom operativt samordningsforum grunddata.

Kompetensområde Juridik leds av Digg och har deltagare från Digg, Försäkringskassan, Skatteverket, MSB, Bolagsverket och E-hälsomyndigheten. Löpande samverkan sker med e-Sam och utredningen om utvecklad reglering och styrning av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer (I 2022:03).

Kompetensområde Arkitektur leds av Digg och har deltagare från Digg, E-hälsomyndigheten, Skatteverket och Lantmäteriet. Exempel på samverkan som genomförts är deltagande i forum på e-Sam, dialoger med Havs-och vattenmyndigheten (HaV) och Värmdö kommun samt regeringsuppdraget om att kartlägga, analysera och ge förslag på hur en nationell listningstjänst ska kunna inrättas i statlig regi (S2022/01375).

4.4.2 Samverkan med byggblocken

Samverkan inom byggblock är av olika karaktär, allt ifrån att tillsammans arbeta fram byggblockets leveranser till att konsultera och fånga synpunkter och behov. Tyngdpunkten i samverkan är dialog och utforskande samverkan tillsammans med framförallt de myndigheter som ingår i uppdraget. Konsultation och behovsfångst har även genomförts med kommuner, regioner och flera myndigheter som inte ingår i uppdraget (se tabell nedan).

Byggblocken träffas en gång i månaden i operativt samordningsforum byggblock under ledning av Digg. Syftet är att säkra kravuppfyllnad, lösa gemensamma frågor tillsammans med kompetensområden och grunddatadomäner samt bidra till framdrift för Ena.

Myndigheter som ingår i Ena-uppdraget	Myndigheter som konsulterats	Kommuner och regioner som konsulterats
Arbetsförmedlingen	Migrationsverket	Örkelljunga kommun
Bolagsverket	Pensionsmyndigheten	Perstorp kommun
Domstolsverket	Boverket	Åstorp kommun
E-hälsomyndigheten	Transportstyrelsen	Landskrona kommun
Försäkringskassan	Bokföringsnämnden	Göteborg stad
Lantmäteriet	SGU	Värmdö kommun
MSB	Naturvårdsverket	Region Gotland
Riksarkivet	Tillväxtverket	Sundsvalls kommun
Skatteverket	Jordbruksverket	Karlskrona kommun
SCB	Försvarsmakten	Göteborgs stad
Trafikverket	Livsmedelsverket	Timrå kommun
	Patent och Registreringsverket	Gagnef kommun
	Länsstyrelsen i Örebro län	VG Regionen

	Länsstyrelserna	Region Stockholm
	IMY	Örnsköldsviks kommun
	Folkhälsomyndigheten	Ängelholm kommun
	DigDir (Norges digitaliseringsmyndighet)	Stadsledningskontoret Stockholm,

Figur 3: Översikt av samverkan med byggblocken

4.5 Hur bidra till gemensamma behov och nyttor i samverkan?

Arbetet med medborgaren i centrum pågår på enskilda myndigheter och i olika pågående initiativ. Det som saknas är förutsättningar i form av en tydligare förväntan på samverkan ur ett livshändelseperspektiv där nyttan går över flera organisatoriska mellanrum. Det vill säga hur vi kan möta det samlade behovet i en livshändelse. Det kräver utvecklings-, genomförande- och uppföljningsarbete, att ramarna är tydliga och att finansiering och kostnadsfördelning anpassas till de uppgifter som ska lösas.

Det finns idag även utmaningar att få de resurser som krävs i samverkan för att vidareutveckla grunddatadomänerna, byggblocken och kompetensområdena samt att få den prioritet som behövs för att uppnå den gemensamma samhällsnyttan.

Den samverkan som krävs för att uppnå gemensamma samhällsnyttor och användarnyttor måste därför förstärkas genom stöd i rättsordningen för åtaganden, för grunddatadomänerna, byggblocken och kompetensområdena men även för initiativ som går över verksamhetsområden och livshändelser. Större vikt behöver även läggas på resultat och effekter för att tillgodose samhällsgemensamma behov, i rapporteringen från de enskilda myndigheterna.

4.6 Samverkan med relaterade uppdrag

I flera regeringsuppdrag har myndigheterna inom Ena en aktiv samverkan utifrån ett helhetsperspektiv där det framgår i deras uppdrag att de ska ta sin utgångspunkt i Ena. Där har behovet och nyttan av att använda Ena blivit en naturlig utgångspunkt i dialogerna. För att Enas komponenter ska användas och vidareutvecklas är det viktigt att regeringen pekar ut ansvar till regeringsuppdrag och utredningar. Det är ett sätt att styra mot att det inte tas fram många olika lösningar som inte blir interoperabla, det vill säga att det inte går att dela data och fungera tillsammans.

4.6.1 Uppdraget att tillhandahålla infrastruktur för säker digital kommunikation i offentlig sektor (SDK) (I2021/03317)

Hur olika komponenter i Ena kan nyttjas i utvecklingen av SDK samt hur SDK kan komplettera Ena har varit en del av den delrapport som lämnades till regeringen den 30 september 2022. Där har bland annat kompetensområde arkitektur haft dialoger med uppdraget, kring de delar som Ena har tagit fram och hur relationen mellan SDK och Ena ser ut idag och i framtiden.

I regeringsuppdraget Digital post har möjligheten att använda SDK-federationen för att skicka digital post setts över.

4.6.2 Uppdraget att främja offentlig förvaltnings förmåga att använda artificiell intelligens (I2021/01825)

En idékandidat har lämnats in gällande en AI-driven översättning och transkriptionstjänst för att utforska möjligheten att förstärka Ena. Detta har skett i samverkan med myndigheterna som tilldelats regeringsuppdraget Uppdrag att främja offentlig förvaltnings förmåga att använda artificiell intelligens (I2021/01825).

4.6.3 Arbetet för att införa det tekniska systemet för bevisutbyte utifrån SDG- förordningen (1024/2012)

Arbetet med införandet av det tekniska systemet för bevisutbyte påverkar många aktörer i Sverige och inom Europa. Där ska Ena användas för att realisera många av de nationella kraven på det tekniska systemet. Det innebär att kraven behöver hanteras inom den struktur som finns idag för Ena när det gäller prioritering, utforskande utveckling, utveckling, införande, förvaltning och drift.

Funktionsbeskrivningar har tagits fram tillsammans med berörda byggblock utifrån beskrivna användarscenarion.

4.6.4 Uppdraget att främja delning och nyttiggörande av data (I2021/01826)

Uppdraget lanserar Sveriges nya dataportal, där beskrivningar av till exempel nationella grunddata delas. Byggblocket API-hantering har även implementerat API-playbook på Sveriges dataportal. Det community som finns på portalen har nyttjats av några byggblock för att ha dialog om behov med målgrupper.

Under året har det inom ramen för datauppdraget genomförts gemensamma möten med representanter för olika dataområden (till exempel Rymdstyrelsen).

4.6.5 Det fortsatta arbetet med infrastrukturen för en smartare samhällsbyggnadsprocess (Fi2020/00358)

Arbetet med en effektivare samhällsbyggnadsprocess (Fi2020/00358) sker i samverkan med bland annat Boverket, Lantmäteriet, länsstyrelserna, SKR, enskilda kommuner och deras systemleverantörer, samt myndigheterna i Geodatarådet.

Enhetlighet, standardisering, tillgänglighet, användbarhet och säkerhet är nyckelfaktorer. Den etablerade infrastrukturen för en smartare samhällsbyggnadsprocess är det första steget mot en obruten digital samhällsbyggnadsprocess, med syfte att säkra tillgängliggörandet av nationellt standardiserade datamängder för alla aktörer i processen.

Lösningen bygger på en något utvecklad version av det nationella grunddataramverket som är framtaget inom Ena, samt är beroende av flera av leveranserna från Ena för att fullt ut kunna digitaliseras. Arbetet med en smartare samhällsbyggnadsprocess bör även framåt beaktas vid val av lösningar och strategier inom Ena eller andra arbeten.

Processen kan ses som en realisering av en livshändelse, nämligen den att vilja bygga ett hus. Arbetet omfattar att med digitaliserade myndighetsprocesser

- skapa förenklade digitala kundflöden
- öka möjligheter till visualiseringar och analyser av data
- skapa ett mer hållbart samhälle och bostadsbyggande.

Detta skapar nytta för privatpersoner, juridiska personer, offentliga aktörer och samhället i övrigt.

4.6.6 Utvecklad reglering och styrning av interoperabilitet vid datadelning inom den offentliga förvaltningen och från den offentliga förvaltningen till externa aktörer (Dir.2022:118)

Den statliga utredningen om interoperabilitet vid datadelning ska som en del av sitt uppdrag utgå från det arbete som har bedrivits med Ena. För att få veta mer om Ena och myndigheternas behov har möten ägt rum med flera av myndigheterna som ingår i Ena, inbegripet Digg. Den särskilda utredaren har också deltagit vid möten i Enas taktiska- och strategiska samordningsforum.

Det är av stor vikt att hålla fortsatt kontakt med utredningen under den fortsatta etableringen av Ena under 2023. Syftet är att förmedla myndigheterna inom Enas

behov av rättslig reglering och ha kunskap om vilken reglering som kan påverka myndigheterna inom Ena när utredningen har lagt sina förslag.

4.7 Samverkan med viktiga intressenter till Ena

I uppdraget har samverkat skett med intressenter till Ena inom civilsamhället, privat sektor, kommuner, regioner och statliga myndigheter.

4.7.1 Samverkan med civilsamhället

I uppdraget har det genomförts samtal med Riksidrottsförbundet och Internetstiftelsen. Dessa aktörer vill gärna bidra till och nyttja Ena. I dessa dialoger har det konstaterats att det finns utmaningar med detta inom ramen för nuvarande lagstiftning och regelverk.

4.7.2 Samverkan med aktörer inom privat sektor

Inom ramen för uppdraget har konstaterats att det finns olika kategorier av aktörer inom privat sektor som på olika sätt bidrar till den offentliga sektorns välfärdsleveranser. Dessa har kategoriserats i tre huvudkategorier:

- Privata aktörer som nyttjar Enas komponenter för att utföra sitt välfärdsuppdrag. Exempel på sådana aktörer är fristående skolor och privata vårdcentraler.
- Privata aktörer som bygger digitala lösningar baserat på komponenter i Ena. Exempelvis privata leverantörer av digitala identiteter godkända som Svensk e-legitimation.
- Privata aktörer som är upphandlade tjänsteleverantörer till offentlig sektor vars tjänster nyttjar komponenter i Ena.

De privata aktörer som är upphandlade tjänsteleverantörer till offentlig sektor har konstaterats vara möjliggörare för implementeringen av Ena. Ena har fört dialog med representanter för dessa inom flera verksamhetsområden, exempelvis utbildningssektorn och samhällsbyggnadssektorn.

4.7.3 Samverkan med kommuner och regioner

Samverkan med kommuner och regioner har skett och sker ur många olika dimensioner, som redovisas i avsnitt 4.3. Till exempel har samverkan skett med kommuner kopplat till nyttjande av byggblock. Utöver detta har Ena presenterats för SKR:s digitaliseringsberedning. I november besökte även en delegation Danmark, för att ta inspiration av deras sätt att knyta ihop den offentliga sektorn

till deras gemensamma digitala infrastruktur. Delegationen bestod av representanter från olika delar av SKR, Digg och ett antal kommuner.

För att säkerställa att Ena svarar upp mot behov i kommuner och regioner är representanter från SKR adjungerade i Enas samordningsforum på strategisk, taktisk och operativ nivå. Under uppdraget har dialog förts med SKR om strategi för involvering av kommuner och regioner i Ena utifrån resultat från analysen av kommuner och regioners delaktighet i Ena²⁵.

Samverkan har även skett på operativ nivå med SKR och deras medlemmar, till exempel genom

- kunddialog om behov av grunddata med statliga myndigheter, kommuner och regioner en gång i kvartalet
- deltagande på region Dalarnas it-chefsnätverk
- presentation av Ena ur ett kommunperspektiv vid nätverkets majmöte 2022
- dialog som även har förts med Storstockholm.

Andra exempel är att Värmdö kommun har deltagit i workshops och på Enas storrumskoordinering. Tillsammans med Värmdö kommun, Karlskrona kommun, Skatteverket och Bolagsverket har det även genomförts en gemensam sändning på Innovationsveckan om *”Så kan Ena och byggblocken Mina ärenden och Mina ombud skapa konkret nytta för kommuner och dess invånare”*.

4.7.4 Samverkan med statliga myndigheter

De statliga myndigheterna har ofta flera olika roller och behov i relation till Ena – att vara kravställande, att ta del av information och/eller aktivt delta och bidra.

- *Att delta i kompetensforum och arbetsgrupper:* Flera myndigheter deltar i arbetet genom att ha representanter i kompetensforum eller underliggande arbetsgrupper. Exempel på det är Integritetsskyddsmyndigheten och Säkerhetspolisen som ingår i samordningsgrupper för dataskydd och

²⁵ Digg. Uppdrag att genomföra en analys om förutsättningar för kommuners och regioners deltagande i den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen (I2020/02241, I2021/00941), 2021.
<https://www.digg.se/download/18.79c61f7c17db5871992f0c4/1647952780266/uppdrag-att-genomfora-en-analys-om-forutsattningar-for-kommuners-och-regioners-deltagande-i-den-forvaltningsgemensamma-digitala-infrastrukturen.pdf>
(Hämtad 2022-12-15)

säkerhetsskydd. Det förs löpande dialoger för att få fler deltagare i arbeten. till exempel har kompetensområde Samhällsekonomi och nytta dialog med Post- och telestyrelsen om deras deltagande i kompetensområdet

- *Att ta del av information:* Ett exempel är att en inledande dialog med Försvarsmakten resulterade i att kontakt kommer att etableras när behov uppstår. I nuläget är behovet att få kompetensområde Informationssäkerhets informationsbrev. På liknande sätt har dialog förts med FRA där FRA i nuläget tar del av löpande information via samma informationsbrev.
- *Att delta i den utforskande utvecklingen:* Ett exempel är Transportstyrelsen, Sjöfartsverket, Luftfartsverket, Trafikanalys och Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) som deltar i det utforskande arbetet inom grunddatadomän Transportsystem.
- *Kravställandet av olika komponenter inom Ena:* Ett exempel är att Folkhälsomyndigheten har blivit konsulterade i behov av intygshantering som bygger på Covidbevis-lösningen.

Begrepp

Begrepp	Förklaring	Källa
Aktör	Människa eller organisation som till exempel kan agera i samverkan.	E-delegationen, <i>Vägledning för digital samverkan (eSamverka)</i> 2015. https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)
Byggblock	Ett byggblock kan bestå av tekniska förmågor, tjänster, standardiserade modeller, ramverk och mönster som ska kunna återanvändas vid digitalt informationsutbyte.	Egen definition
Civilsamhälle	Civilsamhället utgörs av enskilda människor, grupper och organisationer som agerar tillsammans för gemensamma intressen, till exempel kvinnors, barns och minoritetsgruppers rättigheter eller klimat- och miljöfrågor. Civilsamhället är självstyrande, bygger på frivillighet och är åtskilt från staten och marknaden.	SIDA (2021) Civilsamhället. https://www.sida.se/sa-fungerar-bistandet/aktorer-i-bistandet/civilsamhallet . (Hämtad 2022-12-19)
Ena	Ena – Sveriges digitala infrastruktur Infrastruktur som stärker det offentliga förmåga att leverera effektiv, säker och innovativ digital service genom att till exempel skapa förutsättningar för andra att använda infrastrukturen för att leverera tjänster. Ena består av komponenter i form av grunddatadomäner, byggblock och en	Egen definition

Begrepp	Förklaring	Källa
	styrstruktur bestående av infrastrukturansvar och kompetensområden. Den används av många aktörer och sektorer inom den offentliga förvaltningen för att lösa gränsöverskridande och sektorsövergripande behov.	
Grunddata	Uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället.	Föreslagen förordning om samordnad hantering av grunddata inom den offentliga förvaltningen (Digg)
Grunddatadomän	Grunddata som hör ihop inom ett område, till exempel person, företag, fastighets- och geografisk information.	Ramverk för nationella grunddata.
Infrastrukturansvarig	Samordnar och leder arbetet för strategisk, taktisk och operativ styrning. Initierar och beslutar om deltagande i processen utforskande utveckling i syfte att tillföra nya byggblock och nya grunddatadomäner.	Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena - Sveriges digitala infrastruktur) (2022-1640)
Komponent	Byggblock, grunddatadomäner och en styrstruktur bestående av infrastrukturansvar och kompetensområden.	Överenskommelse om arbetsformer för samverkan inom den förvaltningsgemensamma digitala infrastrukturen för informationsutbyte (Ena - Sveriges digitala infrastruktur) (Digg).
Kompetensområde	Expertfunktion inom Ena som tillhandahåller stöd till infrastrukturansvarig, byggblocksansvariga och grunddatadomänansvariga genom att	Egen definition

Begrepp	Förklaring	Källa
	<p>utforma styrning, stöd samt lämna utlåtanden inför beslut.</p> <p>I dagsläget finns sex kompetensområden etablerade; Arkitektur, Arkiv, Data, Informationssäkerhet, Juridik och Samhällsekonomi och nytta.</p>	
Konsument	Aktör som mottar eller använder tjänst eller information.	<p>E-delegationen, <i>Vägledning för digital samverkan (eSamverka)</i> 2015.</p> <p>https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)</p> <p>https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)</p>
Kund	Person eller organisation som har behov av en tjänst eller information.	<p>E-delegationen, <i>Vägledning för digital samverkan (eSamverka)</i> 2015.</p> <p>https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)</p> <p>https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)</p>

Begrepp	Förklaring	Källa
Metadata	Data om data, dvs information som beskriver data. Till exempel skalan på en karta, ansvarig handläggare för ett ärende, datum för ett beslut.	Egen definition
Nationella grunddata	Uppgifter, inom offentlig förvaltning, som flera aktörer har behov av och som är viktiga i samhället och som uppfyller överenskomna egenskaper, principer och riktlinjer.	Föreslagen förordning om samordnad hantering av grunddata inom den offentliga förvaltningen (Digg).
Nytta	En nytta är en mätbar behovsgrundad förändring. Förändringen ska uppfattas som positiv av en eller flera intressenter och bidra till ett eller flera mål. Det kan vara verksamhetsmål eller ett gemensamt mål vid ett förändringssamarbete	Digg. <i>Vägledning i Nyttorealiserings 3.0</i> (2022)(https://www.digg.se/download/18.4353fb6518017fb93996102/1654673883841/V%C3%A4gledning%20i%20nyttorealiserings%20version%203.0.pdf), hämtad 2022-12-20.
Operativa samordningsforum	Samordningsforum för att säkra interoperabilitet, kravuppfyllnad, samt lösa ut gemensamma frågor tillsammans med kompetensområden. Operativt samordningsforum förbereder frågor innan de lyfts upp till Taktiskt samordningsforum.	Egen definition
Samverkan	Samverkan är något som sker inom och mellan olika enheter, myndigheter och samhällsaktörer. Det kan till exempel handla om aktivt utbyte av information eller att planera gemensamma aktiviteter.	Socialstyrelsen (2020) <i>Samverkan-kunskapsguiden</i> . https://kunskapsguiden.se/omraden-och-teman/aldre/yrkesintroduktion-for-baspersonal-inom-aldreomsorgen/samverkan/ (Hämtad 2022-12-19)

Begrepp	Förklaring	Källa
Strategiskt samordningsforum	Samordningsforum som har fokus på att skapa samsyn gällande långsiktigt efterfrågad effekt samt riktning för Ena i form av den långsiktiga planen, vision och målbild samt strategiska prioriteringar och vägval.	Egen definition
Styrstruktur	Den struktur för styrning, stöd och samverkan som utgörs av infrastrukturansvar, kompetensområden och forum för samordning och samverkan.	Egen definition
Taktiskt samordningsforum	Samordningsforum har ett fokus på finansierings- och prioriteringsfrågor, milstolpeplan, frågor gällande byggblock och grunddatadomäner samt risk- och resursfrågor. Det taktiska forumet förbereder frågor innan de lyfts upp till det strategiska forumet.	Egen definition
Tjänst	Paketerad service eller lösning som erbjuds för att tillgodose ett behov.	E-delegationen, <i>Vägledning för digital samverkan (eSamverka)</i> 2015, https://www.esamverka.se/download/18.1d126bc174ad1e6c39c92a/1464274862194/V%C3%A4gledning%20digital%20samverkan%204.1.pdf (Hämtad 2022-12-19)